

REFERAT 05/02-2003:

REFERAT 05/02-2003:

Møde i Det Særlige Bygningssyn den 5. februar 2003

Fra Bygningssynet deltog: Poul Ingemann, Birthe Luel, Henrik Hoffmeyer, Henrik W. Jensen, Hans Peter Svendler Nielsen og Michael Sten Johnsen.

Afbud fra: Ulla Thyrring, Lene Tranberg, Søren Pind og Johannes Stensgaard.

Fra Kulturarvsstyrelsen deltog: Sven Koefoed-Hansen, Charlotte Lillieholm (referent) samt de sagsbehandlere, som havde sager på mødet.

DAGSORDENEN

1. REFERAT AF DET SÆRLIGE BYGNINGSSYNS MØDE DEN 18. DECEMBER 2002

Henrik Hoffmeyer spurgte, med henvisning til formuleringen i referatet om at sagen afventer en temagennemgang om indvendige sidebåndskonstruktioner, til status for fredningssagen om Ellemosegård, Søndergade 23 i Dragsholm. Lisbeth Brorsen oplyste, at sagen har afventet en besigtigelse af endnu en velbevaret gård med sidebåndskonstruktion, hvilket styrelsen regner med at kunne gennemføre i slutningen af februar for derefter at forelægge sagen samt en oversigt over bevarede bygninger med indvendige sidebåndskonstruktioner for Bygningssynet i marts 2003.

2. MEDDELELSER

LILLE PEDERSTRUP, TROENSEVEJ 295, ODENSE KOMMUNE

Sven Koefoed-Hansen oplyste, kulturministeren med afgørelse af 18. december 2002 har stadfæstet Kulturarvsstyrelsens afgørelse af 10. april 2002 om ikke at frede Lille Pederstrup.

ROMERHUSENE, HELSINGØR KOMMUNE

Jens Borsholt oplyste, at Kulturarvsstyrelsen med skrivelse af 8. november 2002 har accepteret en midlertidig opstilling af en række små skure på Romerhusenes friarealer. Skurerne skal bruges til opbevaring af brugte tagsten, som indkøbes som supplement til de eksisterende tagsten ved omlægning af tagene på Romerhusene. Skurene opstilles successivt efterhånden, som der bliver behov for dem, og tages ned igen, når de er tømt for tagsten.

CIRKUSBYGNINGEN, JERNBANEGADE 8, KØBENHAVN

Anders Brüel oplyste, at Kulturarvsstyrelsen den 17. januar 2003 har modtaget ansøgning fra lejeren af Cirkusbygningen, Wallmans Nöjen AB, om tilladelse til ombygning af de sekundære arealer i bagbygningen. Kulturarvsstyrelsen har på en række betingelser meddelt tilladelse til ombygningen, da det ansøgte ikke anfægter de bærende fredningsværdier. Et lignende delprojekt har været drøftet på Bygningssynets møde den 21. august 2002, hvor Bygningssynet ingen bemærkninger havde hertil.

REGENSEN, STORE KANNIKESTRÆDE 2, KØBENHAVN

Anders Brüel oplyste, at en del af den nyistandsatte tagetage på Regensens fløj mod Krystalgade brød i brand tidligt på morgenen den 16. januar 2003. Grundet brandsektioneringen begrænsedes branden til ca. 20 m af tagetagen.

Fem spærfag skal delvist udskiftes, ca. fra hovedhøjde og opefter. Tagfoden er uberørt af branden. Tag, lægter, undertag, gulv, indskud og indskudsbrædder skal udskiftes totalt. Der er sket mindre, lokale vandskader på de underliggende lofter.

Istandsættelsesarbejderne forventes påbegyndt den 2. februar og forventes afsluttet den 4. april 2003.

AFVISTE FREDNINGSSAGER

Der var ingen bemærkninger til oversigten over afviste fredningssager. Sven Koefoed-Hansen foreslog i forlængelse af den fremsendte oversigt over fredningssager i 2002, at en sådan liste forelægges Bygningssynet til orientering hvert år i februar måned. Der var enighed herom.

SAMMENLÆGNING AF KONTORER

Sven Koefoed-Hansen orienterede om, at Kulturarvsstyrelsens kontorer "Bevaring" og "Restaurering" nu er slået sammen og hedder "Bygninger". Leder af det nye kontor er Sven Koefoed-Hansen som i forvejen var chef for "Bevaring". Arbejdet med kulturmiljø og kommuneatlas er ved samme lejlighed flyttet fra "Bevaring" til "Museer".

3. OPHÆVELSESSAG

3.1 FÆRREGÅRDEN, TRENTWEDELS GÅRD, STENGADE 81, HELSINGØR

(2001-913/217-0002, forelagt af Elisabeth Buchwald)

Det Særlige Bygningssyn finder, at forhuset (1770) og det sydvestre sidehus (1810, forhøjet 1837-47) i "Trentwedels Gård" trods den nylige brand fortsat har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en opretholdelse af fredningen.

Forhuset, der er et arkitektonisk meget væsentligt element i gadebilledet ud mod Øresund og havnen, er med sin bevarede, symmetrisk opbyggede rokokofacade med frontispice og ørelisener, fordakninger og vinduesindfatninger fortsat et af de større og mere markante eksempler på provinsens fortolkning af Nicolai Eigtveds borgerlige rokokarkitektur, foruden at huset som tidligere bolig for passkriver Trentwedel indtager en kulturhistorisk væsentlig plads i Helsingørs tidligere toldfunktion. Hertil kommer, at stuehusets stueetage har bevaret en væsentlig del af sit ældre interiør, bl.a. forstuen og de to stuer mod syd, sidstnævnte med snedkerinventar i form af 1700-tals døre samt væg- og lysningspaneler.

Bygningssynet finder, at det sydvestre forhus er en væsentlig del af dette anlæg, idet sidehuset med sin rumsuite med rester af tidligere ildsted antageligt illustrerer placeringen af gårdens køkkenfaciliteter. Bygningssynet finder dog, at det vil styrke fredningsværdien væsentlig, såfremt man erstatter de for sidehuset fremmede elementer, bl.a. de fire sprosseløse vinduer i overetagen samt interiørets parketgulve og pladedøre, med vinduer og interiører afstemt efter husets arkitektur.

Hvad angår det nordøstre sidehus (1837-47) samt det lille baghus i forlængelse heraf finder Bygningssynet, at disse ikke længere har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en opretholdelse af den eksisterende fredning.

Det nordøstre sidehus samt baghuset er efter den nylige brand så medtagne, at hovedparten af husene vil skulle genopføres fra grunden, dvs. med en så stor udskiftning af materialer, at autenticiteten vil gå tabt.

Bygningssynet finder, at det vil være af stor betydning for oplevelsen af bygningsanlæggets bagside, at der opføres et nyt sidehus til erstatning for det nedbrændte, og skal anbefale, at et sådant opføres som et to-etages volumen med sadeltag i en kvalitet som modsvarer den øvrige del af bygningsanlægget.

3. FREDNINGSSAG

3.2 TUBORGFLASKEN, STRANDVEJEN 50, GENTOFTE KOMMUNE

Det Særlige Bygningssyn finder ikke, at "Tuborgflasken" (1888 af Viggo Klein) har de arkitektoniske eller kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning.

"Tuborgflasken" er siden opførelsen til den Nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i Tivoli 1888 ændret væsentligt. Således er den indvendige elevator – der som den første ikke menneskedrevne elevator i Danmark markerede den tekniske udvikling – erstattet af en spindeltrappe, hvortil kommer, at den oprindelige, udvendige beklædning af lærred er udskiftet med glasfibervæv med en nyere "skiltning".

Bygningssynet har med tilfredshed konstateret, at "Tuborgflasken" er omfattet af en bevarende lokalplan, og at den i Gentofte Kommunes bygningsregistrant er anført med høj bevaringsværdi.

4. BEVARINGSSAG

4.1 TØNDER KASERNE, NORDRE LANDEVEJ 22, TØNDER

(2001-914/541-0005, forelagt af Eske Møller)

Det Særlige Bygningssyn finder, at det sammenbyggede firefløjede kaserneanlæg (1936), den vinkelformede hestestalds- og depotbygning (1936), gymnastiksalen med pavilloner (1936) og rækkehusboliger (1939) har de kulturhistoriske herunder de arkitektoniske kvaliteter, der gør dem bevaringsværdige.

Kasernen er typisk for sin tid; både i sit arkitektoniske udtryk, i byggeteknikken med betondragerkonstruktioner og i sin funktionelle opbygning. Kulturhistorisk set er det interessant, at der midt i 1930'erne opførtes en kaserne netop i Tønder; tæt på det krigstruede Centraleuropa.

Der er imidlertid foretaget så mange betydelige ændringer, som har svækket anlægget, f.eks. udskiftning af vinduer og tagbelægning med nye materialer, at kasernen ikke udgør et fredningsemne.

Det Særlige Bygningssyn skal på den baggrund indstille, at den ovennævnte del af Tønder Kaserne erklæres bevaringsværdig. Bygningssynet lægger vægt på, at kasernens bygninger fremover opretholder sin nøgterne arkitektur og også i det indre fastholder det rå og funktionelle bygningsudtryk, blandt andet i form af blankmurede vægge og klinkebelagte gulve i gange og trapperum.

5. LISTE OVER INDKOMNE BYGGESAGER I PERIODEN 15. NOVEMBER TIL 14. DECEMBER 2002

Listen over byggesager blev gennemgået, og Bygningssynets spørgsmål hertil blev besvaret på mødet bortset fra nedenstående sag:

21. november 2002, "Scheelenborg", Fynshovedvej 417, Kerteminde Kommune, Fyns Amt. Etablering af søjlegang og vinterhave. På forespørgsel til sagen fra Hans Peter Svendler Nielsen blev det besluttet at orientere om projektet på Scheelenborg på Bygningssynets næste møde.

6. BYGGESAGER

6.1 KRANERNE PÅ HOLMEN I KØBENHAVN

(2001-925/101-0815, forelagt af Mogens A. Morgen)

Det Særlige Bygningssyn kan ikke tilslutte sig de foreliggende forslag til den fredede kran blivende fremtræden.

Det Særlige Bygningssyn udtalte 3. juli 2002 om kranerne: "I den sammenhæng vil Det Særlige Bygningssyn ikke modsætte sig, at der – i konsekvens af en bortgravning af dæmningen mellem Frederiksholm og Dokøen – gives tilladelse til en ændring af den nordlige kran jernbro mod øst, men finder, at der bør gennemføres en egentlig faglig bearbejdning af de forskellige muligheder, der melder sig, med henblik på at finde den bedst mulige."

Bygningssynet finder i forlængelse heraf, at de fremsendte projekter opererer med ændringer af den fredede kran, som ligger langt ud over ovennævnte forståelse. Endvidere finder Bygningssynet, at de fremsendte forslag anfægter de bærende fredningsværdier på uacceptabel vis.

Bygningssynet finder, at kranen bør bevares som den fremstod oprindeligt, med alle kranens fem fag og det statiske princip intakt.

Grundet bortgravningen af dæmningen, som kranens østligste understøtning hvilede på, ser Bygningssynet umiddelbart fire måder, at kranen kan bevares på:

1. Kranen flyttes mod vest, med den vestligste understøtning på det nyetablerede areal ved havneløbet.
2. Kranen flyttes mod øst, således at de to østligste understøtninger placeres på hver side af den nyetablerede kanal.
3. Kranen forbliver på sin oprindelige placering. Den østligste understøtning placeres på en nyetableret "base" i den nye kanal.
4. Kranen forbliver på sin oprindelige placering. Den østligste understøtning demonteres, og der udføres en ny, arkitektonisk bearbejdet understøtning af det østligste bærefag.

Det Særlige Bygningssyn ønsker med udgangspunkt i ovenstående at få et nyt forslag til kranens blivende fremtræden forelagt.

6.2 CHARLOTTENBORGS UDSILLINGSBYGNING, NYHAVN 2, KØBENHAVN

(2001-925/101-0580, forelagt af Mogens A. Morgen)

Det Særlige Bygningssyn kan tilslutte sig intentionerne i projektets 1. etape, som indebærer, at man får genskabt bygningens oprindelige rumlighed.

Bygningssynet finder dog, at gulvet bør forblive ét og at dette gulv bør være et hårdt gulv, og at man derfor i nødvendigt omfang må supplere de oprindelige terracottafliser med tilsvarende.

Bygningssynet finder ikke, at den foreslåede nye skillevæg i det eksisterende katalogværelse er en gevinst for bygningen, men dog acceptabel. Derimod finder Bygningssynet det ikke acceptabelt at opdele den tidligere foredragssal (rum 230) med den foreslåede væg. Bygningssynet finder det væsentligt, at rummet fremstår udelt.

Bygningssynet skal anbefale, at projektet i detaljer bearbejdes og udføres i tæt dialog med Kulturarvsstyrelsen.

Bygningssynet kan ikke tilslutte sig projektets 2. etape. Bygningssynet finder, at de indskudte biblioteks balkoner modarbejder de rumlige kvaliteter, der opnås med 1. etape. Bygningssynet finder endvidere, at Carl Petersens inventar skal bevares.

6.3 MUNKEGÅRDSSKOLEN, VANGEDEVEJ 178, GENTOFTE

(2001-925/157-0020, forelagt af Mogens A. Morgen)

Det Særlige Bygningssyn kan ikke tilslutte sig det foreliggende forslag til ombygning af Munkegårdsskolen.

Bygningssynet anser bygningsanlægget som et hovedværk inden for skolebyggeri – også i international sammenhæng – ligesom det er et hovedværk i Arne Jacobsens produktion.

Det er Bygningssynets opfattelse, at Munkegårdsskolen arkitektonisk fungerer som en helhed, hvor kun festsalen udskiller sig i klasseværelsernes overordnede struktur. Gårdrummene udgør integrerede dele af denne struktur og som sådan et væsentligt arkitektonisk element, idet det er disse, der som mellemrum, giver anlægget sin særlige åbne karakter.

Bygningssynet finder derfor ikke, at gårdene kan overdækkes, da det vil ødelægge en af anlæggets grundlæggende arkitektoniske kvaliteter. Også den foreslåede opløsning af den indvendige vægstruktur vil forringe den helt unikke arkitektoniske helhed, hvorfor Bygningssynet finder, at den eksisterende indre vægstruktur skal bevares.

Munkegårdsskolen fremstår i dag som en usædvanlig velbevaret helhed, hvor arkitekten udover bygningsanlægget har tegnet møbler, en række designobjekter samt tekstiler og stået for beplantningen af udearealerne. Bygningssynet finder det helt afgørende, at bevare denne helhed intakt for eftertiden.

6.4 GLYPTOTEKET, DANTES PLADS 7, KØBENHAVN

(2001-925/101-0014, forelagt af Anders Brüel)

Det Særlige Bygningssyn har forståelse for ønsket om en mere kontrolleret adgang til udstillingsområderne, men kan af arkitektoniske grunde ikke tilslutte sig forslaget om at vende de to første trappeløb i Dahlerups Forhal. Endvidere finder Bygningssynet det afgørende for opfattelsen af den bærende, arkitektoniske idé i Dahlerups bygning, at det nuværende, aksefaste adgangsforløb gennem Forhallen og videre ned i Vinterhaven bibeholdes ubrudt.

Bygningssynet kan derfor ikke tilslutte sig forslaget om de to nye trapper fra kælderen til Vinterhaven, både af hensyn til ønsket om at bibeholde det nuværende adgangsforløb til haven og fordi Bygningssynet anser det for en uheldig ændring af haven.

Det Særlige Bygningssyn har, isoleret set, ingen indvendinger mod den foreslåede udgravning og ombygning af kælderetagen under Dahlerups hovedfløj, herunder etablering af ny adgangsvej for kørestolsbrugere samt ny elevator, men adgangsforholdene til de nye faciliteter bør selvsagt afstemmes hermed.

ANTIKSAMLINGEN

Det Særlige Bygningssyn har ingen indvendinger mod den foreslåede nye dør og den foreslåede nedrivning af sekundære skillevægge i stueetagen i det nuværende konservatorværksted i Hack Kampmanns bygning.

Bygningssynet kan derimod ikke tilslutte sig den foreslåede sløjfning af etagens terrazzogulve, da disse har høj såvel arkitektonisk som antikvarisk værdi. Bygningssynet skal anbefale, at man søger en løsning, hvor terrazzogulvene i videst muligt omfang bevares og istandsættes, alternativt genskabes på et nyt, fast underlag.

7. EVENTUELT

Sven Koefoed-Hansen oplyste, at han over for kulturministeren har rejst spørgsmålet om det nye Bygningssyns sammensætning. Det nuværende Bygningssyns 4-års periode udløber til sommer.